

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد علوم و تحقیقات تهران

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته زبان‌شناسی همگانی (M.A)

موضوع:

نقش منظر در بیان جمله در زبان فارسی امروز

استاد راهنما:

دکتر ارسلان گل‌فام

استاد مشاور:

دکتر مجتبی منشی‌زاده

نگارنده:

رضا حیدری‌زادی

سال تحصیلی ۱۳۸۸-۱۳۸۷

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸	چکیده
۹	فصل اول: کلیات پژوهش
۱۰	۱-۱- مقدمه
۱۰	۱-۲- تعریف مسأله و بیان سؤال اصلی تحقیق
۱۰	۱-۳- فرضیه‌های تحقیق
۱۱	۱-۴- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق
۱۱	۱-۵- اهداف تحقیق
۱۱	۱-۶- روش‌شناسی تحقیق
۱۲	فصل دوم: مطالعات و مفاهیم نظری
۱۳	۲-۱- مقدمه
۱۳	۲-۲- تاریخچه زبان‌شناسی شناختی
۱۵	۲-۳- نظریات و مفاهیم موجود در زبان‌شناسی و دستورشناسی
۳۵	۲-۴- منظر
۴۷	فصل سوم: پیشینه تحقیق
۴۸	۳-۱- بررسی‌های زبان‌شناسان فارسی زبان
۵۱	فصل چهارم: نقش منظر در بیان جمله در زبان فارسی امروز
۵۲	۴-۱- مقدمه
۵۲	۴-۲- نحوه و روش گردآوری داده و انجام پژوهش
۵۲	۴-۳- نقش منظر در بیان جمله در زبان فارسی امروز
۵۲	۴-۳-۱- پویایی و طبقه‌بندی مقوله‌های زبانی بر اساس آن
۵۸	۴-۳-۲- تأثیر منظر بر بازنمایی و ساختار جملات زبان فارسی
۱۰۰	۴-۳-۳- نقش پویایی در انتخاب منظر و نحوه نمایندگی
۱۰۳	فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات
۱۰۴	۵-۱- نتیجه‌گیری
۱۰۵	۵-۲- پیشنهادات
۱۰۶	فهرست منابع
۱۱۳	واژه‌نامه

۲۰	شکل ۱-۲- روابط نمادین
۲۳	شکل ۲-۲- تصویر چهره کوزه‌نما
۲۸	شکل ۳-۲- مثلث قائم زاویه
۳۹	شکل ۴-۲-
۴۰	شکل ۵-۲-
۴۱	شکل ۶-۲-
۶۵	شکل ۱-۴-
۶۵	شکل ۲-۴-
۶۶	شکل ۳-۴- حالت معمول رخداد (خوردن)
۶۶	شکل ۴-۴- فرایند انضمام
۷۱	شکل ۵-۴-
۷۲	شکل ۶-۴-
۷۲	شکل ۷-۴-
۷۷	شکل ۸-۴-
۷۷	شکل ۹-۴-
۸۰	شکل ۱۰-۴-
۸۰	شکل ۱۱-۴-
۸۳	شکل ۱۲-۴-
۸۶	شکل ۱۳-۴-
۸۷	شکل ۱۴-۴-
۸۸	شکل ۱۵-۴- ضبط مفصل
۹۵	شکل ۱۶-۴- ضمائر انعکاسی و متقابل
۹۵	شکل ۱۷-۴- ضمائر متصل و واژه بستنی
۹۵	شکل ۱۸-۴- ضمائر منفصل

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۳۲	نمودار ۱-۲-.....
۳۲	نمودار ۲-۲-.....
۳۳	نمودار ۳-۲-.....
۶۸	نمودار ۱-۴-.....
۶۸	نمودار ۲-۴-.....
۶۸	نمودار ۳-۴-.....
۶۹	نمودار ۴-۴-.....
۶۹	نمودار ۵-۴-.....

چکیده:

زبان‌شناسی شناختی رویکرد و نگرشی نوین به زبان است. مطالعاتی که در زبان فارسی انجام شده است شاید به حدی نباشد که چشمگیر باشد. پژوهش حاضر بر اساس آراء و نظریات موجود در زبان‌شناسی شناختی، مخصوصاً دستور شناختی، تدوین شده است. این پژوهش مشتمل بر پنج فصل است. در فصل اول کلیات پژوهش، چکیده و اهداف ذکر شده‌اند. فصل دوم به پیشینه نظری اختصاص یافته است. در این فصل ابتدا تا جایی که به موضوع این پژوهش مربوط باشد، تاریخچه و نظریات موجود در قالب زبان‌شناسی شناختی مطرح شده است. در فصل سوم آثار و بررسی‌های انجام شده توسط زبان‌شناسان فارسی زبان بر این چارچوب ذکر می‌گردد. در فصل چهارم داده‌های زبان فارسی در قالب نظریات زبان‌شناسی شناختی (بویژه دستور شناختی) بررسی شده‌اند. در این فصل، ابتدا توضیحی بر نحوه و روش انجام کار صورت می‌گیرد و بعد نقش (پویایی) در مفهوم‌سازی بر اساس داده‌هایی از فارسی تحلیل می‌شود. در ادامه، نقش منظر در تعدد ساخت‌های جملات زبان فارسی و نهایتاً تأثیر مفهوم (پویایی) بر انتخاب منظر و نحوه نمابرداری رخدادها تحلیل شده است. در فصل آخر نتیجه‌گیری کلی از تمام تحلیل‌های قبلی به عمل آمده است. بعد از فصل پنجم، منابع مورد استفاده درج شده‌اند. داده‌ها و مطالب این پژوهش به روش کتابخانه‌ای (با استفاده از کتاب و اینترنت) جمع‌آوری شده‌اند. کتاب‌های داستان جلال آل احمد منابع مورد استفاده برای جمع‌آوری داده‌ها هستند، البته به صورت خیلی محدود و در چند مورد اندک از روزنامه‌های کثیرالانتشار داده گردآوری شده است. هدف اصلی این پژوهش بررسی نقش منظر در تجلی و بازنمایی ساخت‌های متعدد و متنوع جملات در زبان فارسی است. نتایجی که از بررسی‌ها بدست آمد، عبارتند از اینکه منظر دارای نقش مهمی در مفهوم‌سازی و معنای زبانی است. منظرهای متفاوت و نحوه نمابرداری متفاوت سبب تعددهای

ساختاري جمله هستند. انتخاب منظر و نحوه نمابرداري از رخدادها تا حد زيادي تحت تأثير مفهوم پويائي يك رخداد يا رابطه است.

كلمات كليدي: زبان شناسي شناختي، دستور شناختي، پويائي، منظر

Abstract:

**The Role of Perspective in Sentence Expression
In Modern Persian Language**

Cognitive linguistics is a modern approach to study language. Regarding Persian language, studies on the basis of this approach are not comprehensive enough to attract our attention. This thesis is based on the claims and findings of the cognitive linguistics, especially cognitive grammar. Data are excerpted from Ale-Ahmad's stories, and materials are gathered on the basis of library method (i.e. using books and internet web). The thesis consists of five chapters. Chapter One includes purposes, questions, hypotheses, methodology and needs. Following it, theoretical claims and some studies, related to this title, both in Persian and non-Persian are reviewed in chapters Two and Three. Data are analyzed in chapter Four. Firstly the role of dynamicity in conceptualizing is introduced in this chapter. Different structures of sentences in Persian language and the effect of dynamicity on profiling are considered. Finally, conclusions and suggestions are mentioned. The main purpose of this work is to investigate the role of 'perspective' in conceptualization and construction of various sentence structures in Persian language. The conclusions are as follow: perspective and profiling has a vital role in conceptualization. Also, diversity in the structure of sentences is the result of profiling in different ways. The concept of dynamicity affects profiling manner. It is the terminal conclusion that many of sentence structures in Persian language have an experiential foundation.

Keywords: cognitive linguistics, cognitive grammar, dynamicity, perspective

Reza, Heidari Zadi